

**NATIONALE
ONTWIKKELINGSBANK
VAN SURINAME N.V.**

Jaarverslag 2007

Verslagperiode: 2006 – 2007

INHOUDSOPGAVE

PRE-ADVIES BESTEMMING RESULTATEN	3
KERNCIJFERS NATIONALE ONTWIKKELINGSBANK VAN SURINAME N.V. 2003 – 2007.....	4
VERSLAG VAN DE DIRECTIE	
INLEIDING	6
BEDRIJFSRESULTATEN.....	7
HET INVESTERINGSFONDS ONTWIKKELINGSSAMENWERKING NEDERLAND- SURINAME (IFONS)	11
AANPASSING VAN STAATSBESLUITEN IFONS	14
FONDS TECHNISCHE BIJSTAND PARTICULIERE SECTOR (FTBPS)	15
PERSONALIA.....	17
JAARREKENING 2007	
BALANS PER 31 DECEMBER 2007	19
WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2007	20
KASSTROOMOVERZICHT OVER 2007	21
TOELICHTING ALGEMEEN.....	22
TOELICHTING OP DE BALANS	26
TOELICHTING WINST- EN VERLIESREKENING.....	31
TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT.....	33
AANVULLENDE GEGEVENS EN SPECIFICATIES.....	34
1. SPECIFICATIE KREDIETDEBITEUREN NAAR FONDS EN NAAR PERFORMANCE:	34
2. SPECIFICATIE MATERIËLE VASTE ACTIVA	35
3. SPECIFICATIE MATERIËLE VASTE ACTIVA.....	36
4. SPECIFICATIE TOEVERTROUWDE MIDDELEN	37
5. SPECIFIEKE INFORMATIE OMTRENT DE TOEVERTROUWDE MIDDELEN.....	38
FISCALE BALANS PER 31 DECEMBER 2007	42
FISCALE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2007	43
OVERIGE GEGEVENS	
STATUTAIRE WINSTBESTEMMING.....	44
RESULTAATBESTEMMING 2007.....	44
VASTSTELLING JAARREKENINGEN VOORGAANDE BOEKJAREN.....	44
DIRECTIE VERSLAGJAAR.....	44
SAMENSTELLING RAAD VAN COMMISSARISSEN VERSLAGJAAR.....	44

Lijst van Tabellen

TABEL 1:	RESULTATEN NOB IN DE JAREN 2002 T/M 2005.....	7
TABEL 2:	OPBRENGSTEN IN SRD GEDURENDE DE PERIODE 2005 – 2007	8
TABEL 3:	GOEDGEKEURDE IFONS-PROJECTEN IN 2006.....	12
TABEL 4:	GOEDGEKEURDE IFONS-PROJECTEN IN 2007	12
TABEL 5:	GOEDGEKEURDE PROJECTEN FTBPS GEDURENDE 2006 EN 2007	16

Lijst van Grafieken

GRAFIEK 1:	RENTE OPBRENGSTEN GEDURENDE DE PERIODE 2005 – 2007.....	10
GRAFIEK 2:	BENUTTING VAN HET IFONS	11
GRAFIEK 3:	VERLOOP VOORRAAD LIQUIDE MIDDELEN, GOEDKEURINGEN EN UITSTAANDE KREDIETSALDO VAN HET IFONS (€) GEDURENDE 2003-2007.....	13

Pre-advies bestemming resultaten

Aan de aandeelhouders van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V.

Evenals in het jaarverslag 2005, wordt ook in dit verslag het advies ter bestemming van het resultaat, aan de aandeelhouders uitgebracht door het managementteam van de bank. Dit vanwege het feit dat per verslagdatum de Raad van Commissarissen (RvC) van de bank is geslonken tot de formele bezetting door slechts 1 lid.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 19 lid 3 van de statuten hebben wij de eer U mede te delen dat de jaarrekeningen 2006 en 2007 zijn gecertificeerd door onze accountant, Sheoratan Registeraccountants N.V..

Ondersteund door de accountantsverklaringen hebben wij de balans, de winst en verliesrekening en de toelichting over de boekjaren 2006 en 2007 mede ondertekend en leggen wij deze overeenkomstig het bepaalde in de statuten ter vaststelling aan U voor.

Volgens de respectievelijke winst en verliesrekeningen, zijn de in dit verslag vermelde boekjaren als volgt afgesloten:

Boekjaar	Resultaat	Bedrag (SRD)
2006	Verlies	411.712
2007	Winst	92.126

Wij stellen voor om het verlies van het jaar 2006, conform artikel 20 lid 1 van de statuten, toe te voegen aan de post "Te verrekenen verliezen" en de winst van het jaar 2007 te verrekenen met de post "Te verrekenen verliezen".

Het Managementteam van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V.

H.M. Rodgers (Wvd. Directeur)

Drs. W. W. Boedhoe (Hfd.Financiering)

Paramaribo, 31 mei 2008

Kerncijfers Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. 2003 – 2007

Onderstaand tabel geeft u een beeld van de ontwikkelingen van het bedrijf gedurende de jaren 2003 – 2007.

	2007	2006	2005	2004	2003
Eigen Vermogen	3,917,627	3,760,122	4,006,989	889,801	804,504
Toevertrouwde middelen	6,746,143	4,730,774	4,208,118	7,272,204	6,939,178
Vordering op klanten	2,893,548	437,122	208,743	363,749	632,590
Balanstelling	11,307,110	9,168,920	9,059,271	10,214,400	9,823,744
Bedrijfsopbrengsten	753,756	208,290	494,646	730,044	755,148
Bedrijfslasten	609,811	620,002	834,644	658,298	536,285
NettoWinst	92,126	(411,712)	135,844	45,918	140,073
Aantal Medewerkers	7	8	9	8	8

Verslag van de directie

Inleiding

In het directieverslag 2005 is een beschrijving gegeven van de ontwikkelingen van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. (NOB) in het recente verleden vanaf 1990 t/m 2005. Daarnaast is uitgebreid ingegaan op de inzet van dit instituut in de toekomst. In dit jaarverslag zullen wij ons beperken tot de ontwikkelingen van de bank in de jaren 2006 en 2007. Evenzo zal in verband met het geschetste toekomstige ontwikkelings-pad van de NOB in dit directieverslag ook de nodige aandacht worden besteed aan de daartoe, in deze jaren gepleegde aanzetten.

Evenals de voorgaande jaren (2001 t/m 2005) ving het verslagjaar 2006 aan met de gebruikelijke reguliere activiteiten van het provisiebedrijf van de bank. Zogezegd hield de bank zich in de eerste helft van het verslagjaar voornamelijk bezig met kredietbeheer, -monitoring en -onderzoek van aanvragen ten laste van de fondsen (IFONS en FTBPS)¹ die onder beheer vallen van de bank. Aangegeven mag worden dat in de beginjaren van de 21^e eeuw, dit zonder meer het gevolg was van het ontberen van eigen fondsen om voor eigen rekening en risico investeringen in de productiesector te financieren. Anderszins heeft de NOB tot medio het verslagjaar 2006 zich ingebonden om herwonnen middelen wederom in te zetten in de co-financiering met het IFONS. Door deze opstelling van de bank werd t.a.v. het meermalen aangetekend bezwaar tegen de NOB in de rol van beheerder van het IFONS en tegelijkertijd functionerd als aanbrennende bank, sedert het jaar 2000 alle ruimte geboden aan de overige financiële instellingen hun performance te demonstreren aangaande de benutting van de IFONS-middelen.

Met het verstrijken van het verslagjaar (en met name in de tweede helft van het jaar 2006) is de bank ertoe overgegaan zich weer te manifesteren als aanbrennende bank voor kredietaanvragen bij het IFONS. De activiteiten aangaande het verstrekken van kredieten voor eigen rekening en risico (zgn. rentebedrijf van de bank) werden eveneens versterkt door het inzetten van het IFONS en de NOB (met ondersteuning van het Ministerie van Financien) om de noden van ondernemers in de door watersnood getroffen gebieden in het binnenland te verhelpen. Voorts werd voor de verbetering van de effectiviteit van de onder beheer van de bank vallende fondsen, eveneens in de loop van de jaren 2006 en 2007, voortgaande inspanning geleverd om de bestaande regelgeving van deze fondsen, op basis van opgedane ervaringen en aanbevelingen van onafhankelijke externe deskundigen, aan te passen.

Voor wat het IFONS betreft, hebben deze inspanningen geleid tot een wijziging van de Staatsbesluiten IFONS, welke reeds in 2006 door de Raad van Ministers is goedgekeurd en in 2007 door de Staatsraad is geaccordeerd. Ten tijde van de verslaglegging (maart 2008) zijn de nieuwe staatsbesluiten ook reeds gepubliceerd.

Op deze wijzigingen in de regelgeving zal in de paragraaf IFONS nadere toelichting worden gegeven.

---

¹ IFONS is InvesteringsFonds Ontwikkelingssamenwerking Nederland Suriname
FTBPS is Fonds Technische Bijstand Particuliere Sector

Bedrijfsresultaten

De bedrijfsresultaten van de NOB zijn in het verslagjaar 2006 na een aantal jaren van winst omgeslagen in verlies, om zich vervolgens in 2007 weer te herstellen in een positief resultaat.(zie tabel 1).

Tabel 1: Resultaten NOB in de jaren 2002 t/m 2007

Boekjaar	Resultaat	Bedrag
2002	Winst	468.936
2003	Winst	140.073
2004	Winst	45.918
2005	Winst	135.844
2006	Verlies	411.712
2007	Winst	92.126

Alvorens op het geleden verlies van het verslagjaar 2006 in te gaan, kan opgemerkt worden dat de rentebaten in 2006 met 13% zijn toegenomen t.o.v. 2005 (zie tabel 2). Evenwel dient vastgesteld te worden dat deze stijging niet het gevolg is van een toename in de kredietuitzettingen, maar dat het eerder een resultaat is van het beleggen van de onbenutte liquide middelen bij de lokale commerciële banken.

Deze omstandigheid is de weerslag van o.m. het gevoerde beleid van de NOB om zich niet aan te dienen als aanbrenge bank voor co-financiering met het IFONS. Het niet inzetten van de herwonnen middelen in de co-financiering met het IFONS is een bewuste keuze van de bank geweest om de overige financiële instellingen alle ruimte te bieden om hun deelname in het IFONS te vergroten. Deze terughoudendheid van de NOB inzake het IFONS, ten gunste van de overige financiële instellingen wordt in de paragraaf IFONS nader belicht.

Het geleden verlies in het verslagjaar 2006 is noch aan rentebaten noch aan provisie toe te schrijven, maar is voornamelijk het gevolg van de teruggang van de 'overige bedrijfsopbrengsten'. Debet aan deze teruggang is de terugboeking van de beheersvergoeding (als aanbrenge bank in de co-financiering met het IFONS) ter waarde van SRD 385.500,=.

Indachtig het besluit van de Commissie van Toezicht van het IFONS, om de vergoeding voor het kredietbeheer door de aanbrenge banken te baseren op het verloop van het IFONS kredietdeel(saldo) bij richtige afhandeling van de verplichtingen en tevens gerelateerd aan de looptijd van het kredietdeel van de aanbrenge bank, is deze correctie in de te ontvangen beheersvergoeding (als aanbrenge bank) ook voor de NOB doorgevoerd.

Tabel 2: Opbrengsten in SRD gedurende de periode 2005 – 2007

Omschrijving ↓	Jaar →	2007	2006	2005
Rentebaten		240.025	126.493	112.010
Provisie		101.230	22.133	7.545
Resultaat Financiële transacties		84.654	80.086	(24.813)
Overige bedrijfsopbrengsten		362.102	(14.948)	402.675

In het Staatbesluit IFONS van 1996 is de beheersvergoeding van de aanbrenge bank vastgesteld als een percentagevergoeding (t.w.1%) over het saldo van het IFONS-kredietdeel voor de volle looptijd van het IFONS-kredietdeel. Deze definitie van de beheersvergoeding van de aanbrenge bank heeft het ongewenste gevolg dat wanprestatie van de aanbrenge bank/danwel van de debiteur kan worden doorgesluisd naar het IFONS. Het gevolg van deze werkwijze is dat de saldo-vermeerdering door opgeboekte rente, boete-rente en eventueel overige kosten, de honorering van de aanbrenge banken op oneigenlijke wijze positief beïnvloed.

Door het besluit van de Commissie van Toezicht van het IFONS worden de rechten op de vergoeding voor het kredietbeheer van de aanbrenge bank zoals beschreven in het staatsbesluit niet ontzegd. De feitelijke beheersvergoeding voor de aanbrenge bank wordt evenwel gericht op een goede performance van de kredietrelatie (dus op het IFONS-saldo exclusief vermeerderingen door wanprestatie) en bovendien geldelijk gesteld voor de looptijd van het kredietdeel van de aanbrenge bank. Voor wat het laatste betreft, heeft de ervaring geleerd dat het kredietdeel van de aanbrenge banken vroegtijdig wordt afgelost² en de NOB als beheerder van het IFONS (alleen) met het voortgaande beheer van betreffende kredieten wordt belast. Ondanks deze extra werkbelasting heeft de NOB geen extra vergoeding geëist en heeft de NOB als aanbrenge bank ook haar beheersvergoeding conform het besluit van het fonds doorgevoerd.

Naast de hierboven gegeven oorzaak van de teruggang in de beheersvergoeding van de NOB in de hoedanigheid van ‘aangebrenge bank’, heeft deze post (overige opbrengsten) ook de nodige negatieve effecten gekend voor de NOB als ‘beheerder van het IFONS’. Daarenboven zijn in de verslagperiode ook de beheersvergoedings-opbrengsten als ‘beheerder van het FTBP’ verminderd.

De daling in de beheersvergoedings-opbrengsten van de bank kunnen samenvattend als volgt verklaard worden:

1. de stagnerende benutting van de herwonnen IFONS-(liquide)middelen;
2. de gestadig afnemende vordering (uitstaande debiteurensaldo) vanwege vlotte aflossing van IFONS-kredieten³;
3. de trage disponeringen van reeds goedgekeurde IFONS-kredieten⁴;
4. opdroging van de middelen van Fonds Technische Bijstand Particuliere Sector.

² Ingevolge het Staatsbesluit IFONS behoudt de aanbrenge bank ook in deze situatie het recht tot vergoeding van de beheersvergoeding.

³ de beheersvergoeding wordt gebaseerd op uitstaande krediet saldo van het fonds

⁴ “Debiteuren” worden pas bij dispositie van liquide middelen opgeboekt.

Concluderend mag gesteld worden, dat door de cost-efficiency benadering van de bank ook in het verslagjaar 2006 de lasten in toom zijn gehouden en de kostenposten (m.u.v. de direct aan het rentebedrijf gecorreleerde post, zoals de kosten van kredietonderzoek) lager liggen dan in het voorgaande jaar. Deze verlaging heeft echter geen compensatie kunnen bewerkstelligen voor de afname in de beheersvergoeding.

Zoals eerder aangegeven is de NOB in de tweede helft van het verslagjaar 2006 ertoe overgegaan actief te participeren in het IFONS. Door een aanvraag voor financiering van een project in de eco-toeristische sector ad \$ 440.000 heeft de NOB haar herintrede gedaan als aanbrenge bank met eigen (herwonnen) middelen in de co-financiering van het IFONS.

Naast de co-financiering met eigen middelen heeft de NOB ook middels een lening van het IFONS het rentebedrijf van de bank weer opgestart. In de maand mei 2006 werden grote gebieden in ons binnenland getroffen door watersnood. Teneinde de getroffen ondernemingen in deze gebieden de helpende hand te bieden, heeft de Commissie van Toezicht van het IFONS positief gereageerd op het voorstel van de bank en heeft zij besloten een bedrag tot maximaal € 2 miljoen te reserveren. Deze reservering is ter beschikking gesteld van de NOB voor concessieve doorlening voor eigen rekening en risico aan betreffende bedrijven.

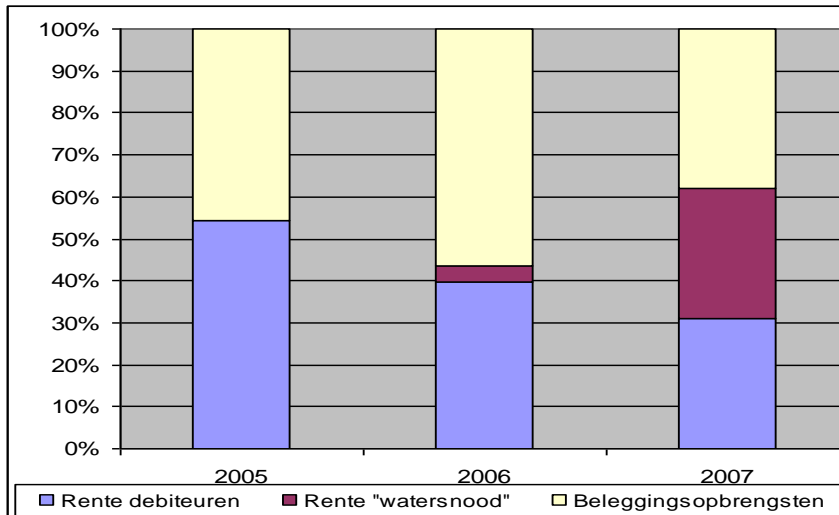
Vanwege de bestaande grondenrechtelijke situatie in het binnenland ontberen de aldaar gevestigde ondernemingen veelal het zakelijk recht (op onroerende goederen) en kunnen zij daardoor niet voldoen aan het stellen van zekerheden. Om aan deze bancaire voorwaarde tegemoet te komen heeft de Staat Suriname (Minister van Financiën) aan de NOB een garantiestelling geboden, inhoudende een risicoparticipatie van 50% in de verstrekte leningen aan ondernemers in de door watersnood getroffen gebieden.

Met deze constructie is de NOB in het najaar van 2006 aangevangen met de verstrekking van concessieve kredieten aan ondernemers in het door watersnood getroffen deel van het binnenland. Vanaf juli 2006 tot en met juli 2007, t.w. de geldelijke periode van de reservering ad 2 miljoen Euro van het IFONS, zijn door de NOB in totaal 12 kredieten ter waarde van € 593.487 verstrekt.

Het merendeel van deze kredieten betrof eco-toeristische ondernemingen (8). De andere zijn kredieten aan bedrijven in de (sub)sectoren landbouw, visserij en las & constructie. De bedrijven zijn gevestigd in de door watersnood getroffen delen van het Boven-Suriname en het Boven-Marowijne gebied.

Als gevolg van deze inspanningen van de bank is in het verslagjaar 2007 een duidelijke opleving van het rentebedrijf te constateren. In het verslagjaar 2007 zijn de rentebaten met ca. 90% toegenomen ten opzichte van 2006 (rente baten 2007: SRD 240.025 en 2006: SRD 126.493).

Grafiek 1: Rente opbrengsten gedurende de periode 2005 – 2007

Grafiek 1 geeft u een beeld van deze ombuiging in het beleid van de bank. In 2007 nemen de rentebaten fors toe en het aandeel van de beleggingen van de eigen fondsen bij commerciële banken in de totale rentebaten van de bank worden in 2007 gereduceerd tot 38%. In 2006 maakten de beleggingsopbrengsten 56% van de totale rentebaten van de bank uit.

Het oppakken van het rentebedrijf van de bank heeft, naast deze directe toename van de rentebaten, ook invloed op de verdiende provisies inzake kredietverstrekking. Deze zijn in 2007 gestegen tot een bedrag van SRD 101.230 (in 2006: SRD 22.133).

De toegenomen rentebaten, provisies en beheersvergoedingen van het IFONS hebben tenslotte in het verslagjaar geresulteerd in een versterkte stijging van de (netto)opbrengsten van de bank naar SRD 753.756 (in 2006: SRD 208.290).

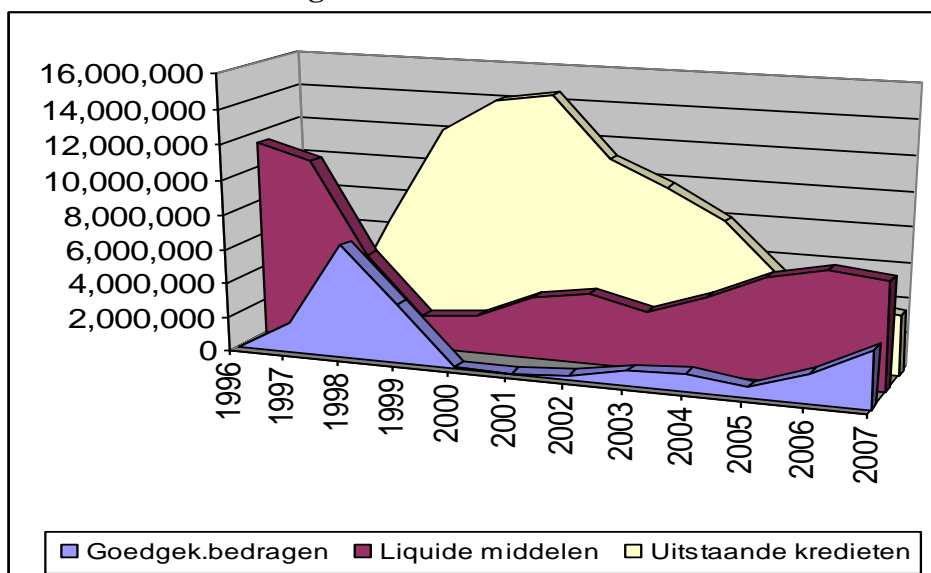
In de totalen van de bedrijfskosten van de bank zijn in beide jaren geen noemenswaardige verschillen te onderkennen (2007: SRD 609.811; 2006: SRD 620.002). In de samenstellende delen van deze kostenpost zijn voor wat betreft het belangrijkste onderdeel t.w. personeelskosten, de uitgaven beheersbaar gebleven. De verdubbeling van de overige kosten zijn voornamelijk toe te schrijven aan de verhoogde activiteiten van de bank te weten, “diensten van derden” (met name het inhuren van externe deskundigheid) en “reclame en advertentiekosten” (voornamelijk voor promotie van het eco-toerisme).

De positieve netto resultaten van de ‘waardeverandering van vorderingen’ van de jaren 2006 en 2007 (zijnde een grotere vrijval van eerdere voorzieningen dan lopende voorzieningen) zijn het effect van de reeds in 2001 ingezette strakke beheer en monitoring van de kredietportefeuille.

Het Investeringsfonds Ontwikkelingssamenwerking Nederland-Suriname (IFONS)

Alvorens op de ontwikkelingen van de jaren 2006 en 2007 van het IFONS in te gaan wordt aan de hand van grafiek 2 een beeld geschetst van de benutting van het IFONS vanaf haar bestaan in het jaar 1996. De hier aangegeven benutting wordt weerspiegeld door het verloop gedurende 1996 t/m 2007 van de jaarlijkse goedkeuringen, liquide middelen per jaareinde en de saldi van verstrekte leningen per jaareinde (in €).

Grafiek 2: Benutting van het IFONS

Aan de hand van deze grafische uitbeelding is te zien dat vanaf de start van het IFONS tot het jaar 2000 de goedkeuringen een hoge vlucht hebben gekend om vervolgens tot 2005 een gematigd verloop te hebben. Na 2005 kan voor de goedkeuringen weer een stijgende lijn worden waargenomen.

De liquide middelen van het fonds hebben na een logische duik door voortvarende goedkeuringen van projecten in de beginjaren van het fonds over het algemeen een stijgende trend gekend. Door de toename van de goedkeuringen in de recente jaren (2006 en 2007) neigt er een ombuiging van de trend van de liquide-middelen te ontstaan.

De uitstaande kredieten die haar hoogste punt in het jaar 2001 had bereikt, geeft daarna een gestaag dalend verloop. Een ontwikkeling die coherent is aan de groeiende trend van de liquide middelen.

Concluderend mag gesteld worden dat de ontwikkelingen in deze grootheden (met name de goedkeuringen en de liquidemiddelen) van het IFONS in de periode 2000 tot 2005 in feite een aanduiding zijn van een matige dan wel niet optimale benutting van het fonds. De eerder aangekaarte houding van de NOB om te niet participeren als aanbrenge bank in de co-financiering met het IFONS en de voortdurende terughoudendheid van de lokale banken om

gebruik te maken van de mogelijkheden van het fonds zijn hier debet aan. Deze trend wordt in 2006 gekeerd en gedurende het verslagjaar 2006 zijn 6 projecten goedgekeurd door de CvT. In tabel 3 hieronder wordt nadere informatie omtrent deze projecten gegeven en in tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de projecten die in het jaar 2007 zijn goedgekeurd.

Tabel 3: Goedgekeurde IFONS-projecten in 2006

Sector/branche	Aanbr. bank	Goedgek. in US\$	Goedgek.in €
Cementindustrie	DSB	750.000	
Houtverwerking	NOB (suppletie)	65.000	
Textielindustrie	DSB	200.000	
Bioscoop	DSB	800.000	
Toerisme	NOB	308.000	
Lichaamsverz.	GODO	36.000	
Financ.instelling	NOB		Max. 2.000.000*)

*) Reservering IFONS tot een maximaal bedrag van €. 2.000.000 voor concessieve doorlening van de NOB aan ondernemers in de door watersnood getroffen gebieden in het binnenland.

Tabel 4: Goedgekeurde IFONS-projecten in 2007

Sector/branche	Aanbr.bank	Goedgek. in US\$	Goedgek. in €
Gezondheidszorg	DSB	1.665.024	
Scheepvaart	DSB	900.000	
Toerisme	DSB	658.442	
Zuivelindustrie	HB	818.660	
Financ.instelling	NOB		593.487**)

***) In de geldelijke periode juli 2006 t/m juli 2007 van de reservering van het IFONS ten bedrage van max. € 2 miljoen voor de financiering van ondernemers in het getroffen gebied in het binnenland, zijn door de NOB in totaal 12 kredieten ter waarde van € 593.487 verstrekt

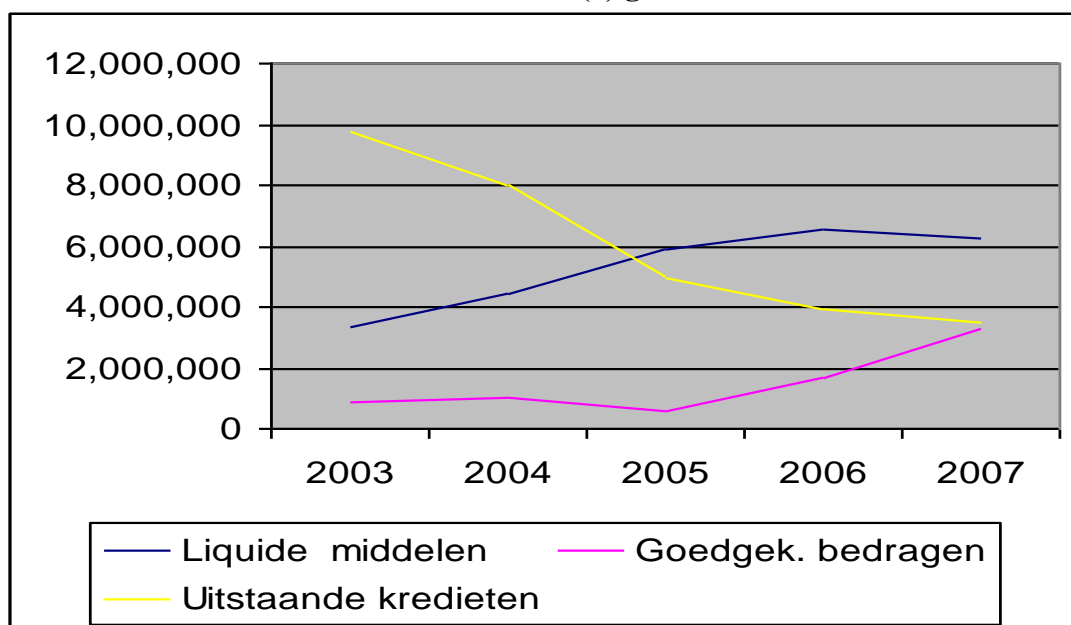
Om de benutting van het IFONS nog eens aan te scherpen is voor de recente periode in grafiek 3 voor de jaren 2003 t/m 2007 het verloop weergegeven :

- van de liquide middelen en
- de totale bedragen van goedgekeurde projecten en
- het verloop van de uitstaande kredietsaldo.

In deze afbeelding is te zien dat de goedgekeurde bedragen sterk achter lopen op de beschikbare middelen. In termen van benutting van het IFONS kan door de opleving van de goedkeuringen in 2006 en 2007 gesteld worden, dat er een ombuiging van de onderbenutting van het fonds is ingezet.

Evenwel zij opgemerkt een vertraagde daling van de voorraad liquide middelen in deze periode. Van de in tabel 3 opgesomde goedgekeurde projecten in het jaar 2006 zijn met uitzondering van door NOB en GODO ingediende projecten bij het IFONS geen disposities in de verslagjaren geweest. De projecten Cementindustrie en Textielindustrie zijn zelf in de loop van het verslagjaar 2007 ingetrokken. De toegekende suppletie aan een onderneming in de houtverwerking vond vanwege technische perikelen geen verdere voortgang. De goedkeuring van het project in de recreatie sfeer hier aangeduid als Bioscoop heeft noch in 2006 noch in 2007, vanwege bedrijfsorganisatorische redenen disposities gekend.

Grafiek 3: Verloop voorraad liquide middelen, goedkeuringen en uitstaand krediet saldo van het IFONS (€) gedurende 2003-2007.

In tegenstelling tot 2006 hebben de disposities van de goedgekeurde projecten van 2007 (zie tabel 4) een vlottere afhandeling gekend. Zoals eerder opgemerkt, is ten aanzien van de reservering van € 2.000.000 door de NOB voor een uiteindelijk bedrag van € 593.487 doorgeleend aan ondernemers in het binnenland. Verder zijn er ook disposities gedaan voor twee projecten van DSB te weten één in de Gezondheidszorg en de andere in de Scheepvaart. Toerisme (DSB) en Zuivelindustrie (HB) hebben in 2007 nog geen disposities gekend.

Door de onderbenutting van het fonds, de vlote aflossingen van de kredietverplichtingen en de accres als gevolg van beleggingen nemen de liquide middelen van het fonds gestadig toe. Verder draagt de vlote aflossing van de kredietverplichtingen zorg voor een afnemend saldo van de uitstaande kredieten van het IFONS.

Aangezien het IFONS een belangrijk deel van het provisiebedrijf van de NOB uitmaakt en de baten (voor NOB als beheerder van het fonds) gebaseerd zijn op de kredietuitzettingen (saldo "uitstaande kredieten") geeft deze grafiek zonder omhaal de consequenties in de verdiensten van onze bank weer.

Goed beheer van het fonds, vertraagde deelname in co-financiering met het fonds zijdens de lokale banken, versterkt met trage disposities bij de reeds goedgekeurde projecten, doen het saldo van de uitstaande kredieten sterk dalen met als gevolg de nodige negatieve consequenties voor onze bank. Concreet betekende dit een daling van de overige opbrengsten van de bank (zie het eerder gestelde in tabel 2).

Mede door deze omstandigheid is de NOB gedwongen haar beleid te herzien en heeft zij zich medio het verslagjaar 2006 wederom en voor zover haar eigen middelen dit toelaten actiever ingelaten in de co-financiering met het IFONS.

Aanpassing van Staatsbesluiten IFONS

Mede door de gewijzigde economische situatie ten opzichte van de omstandigheden in de tweede helft van de negentiger jaren, waarbij het fenomeen van deviezenschaarste minder op de voorgrond treedt, maar zaken als opvoeren van de nationale productie, creatie van werkgelegenheid, beschikbaarheid van lange termijn kapitaal, wordt het Staatsbesluit IFONS enerzijds aan de tijdgeest en anderzijds op basis van opgedane ervaringen van ruimschoot 10 jaren, aangepast om de effectiviteit van het IFONS te vergroten.

Deze aanpassing van IFONSstaatsbesluit is in het kort als volgt samen te vatten:

- **De samenstelling van de Commissie van Toezicht van het IFONS (CvT).**
Deze is nu een volledig surinaamse aangelegenheid, met dien verstande dat de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden geen voordracht meer doet.
- **Besluitvormingsproces van de Commissie van Toezicht van het IFONS.** Voortaan zal de besluitvorming niet meer bij consent, maar bij meerderheid van stemmen geschieden.
- **De zittingsduur van de Commissie van Toezicht van het IFONS.**
De zittingsduur van de CVT is thans 3 jaren in plaats van 1 jaar.
- **Verruiming van het assortiment aan financieringsproducten**
  1. De maximale looptijd van het krediet wordt gewijzigd naar 15 (vijftien) jaren in stede van 10 (tien) jaren.
  2. De ‘grace periode’ voor aflossing wordt verruimd naar maximaal 4 (vier) jaren i.p.v. maximaal 2 (twee) jaren
  3. De Looptijd-synchronisatie in de co-financiering IFONS en een aanbrenge bank is versoepeld.
  4. Bestaande product voor maximaal 70% IFONS financiering (minimaal 10% aanbrenge bank en minimaal 20% eigen inbreng onderneming) blijft gehandhaafd.
  5. De rechtstreekse deelneming in het vermogen van een onderneming met een verplichte terugtrekking na een succesvolle opstartperiode, met mogelijkheden tot minimaliseren van de extra liquiditeitsdruk voor het terugkopen van de eigen aandelen is thans mogelijk.
  6. Het beschikbaarstellen van lange termijn middelen aan een kredietinstelling ten behoeve van een ondernemer.
  7. Het beschikbaarstellen van achtergestelde leningen.
  8. Het financieren van lease.
  9. Het geven van garanties.

Tenslotte kan worden opgemerkt dat ten tijde van de verslaglegging de gewijzigde staatsbesluiten reeds zijn gepubliceerd als SB 2008 # 18.

Fonds Technische Bijstand Particuliere Sector (FTBPS)

In tegenstelling tot het IFONS is de regelgeving van dit fonds noch bij beschikking noch bij staatsbesluit geregeld. Het FTBPS is naar aanleiding van het besluit in begin negentiger jaren tijdens een beleidsoverleg tussen de verdragspartners t.w. de Republiek Suriname (vertegenwoordigd door de Stichting Planbureau Suriname) en het Koninkrijk der Nederlanden (vertegenwoordigd door het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking) in 1992 in het leven geroepen.

Het beheer van dit fonds vond middels een beheersovereenkomst met de NOB plaatst. Door middel van procedureregels vastgelegd door de verdragspartijen is het functioneren van dit fonds geregeld. De financiering van bedrijven in de private sfeer voor technische begeleiding, pilotstudies, businessplannen, marktstudies en trainingen werden middels een trekkingsfaciliteit via de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV gerealiseerd. Het initieel bedrag dat voor dit fonds beschikbaar was gesteld bedroeg NLG 4.000.000,-- w.v. NLG. 1.000.000 was gereserveerd voor PUM-uitzendingen.

Zoals eerder vermeld in het jaarverslag 2005 heeft in 2004 in opdracht van de verdragspartijen Suriname (Ministerie PLOS) en Nederland (Nederlandse Ambassade) een evaluatie van dit fonds plaats gehad. Vermeld mag worden dat deze evaluatie concludeert dat dit fonds heeft voorzien in de reële behoefte van lokale productiebedrijven. Aan de hand van deze evaluatie zijn er aanbevelingen gedaan om de effectiviteit en meer nog het revoluerend karakter van dit fonds te verbeteren. In dit verband wordt thans gewerkt aan de aanpassing van de procedureregels die ook al in 1996 zijn gewijzigd. Vanwege de grote behoefte die nog bestaat voor de voorzieningen van deze faciliteit, is in het jaar 2006 door de verdragspartijen besloten deze faciliteit te versterken met 1.5 miljoen Euro. Echter was deze optopping ten tijde van de verslaglegging nog niet geëffectueerd.

In de verslagjaren 2006 en 2007 zijn 5 projectaanvragen ontvangen, waarvan 4 zijn goedgekeurd. De 5^e aanvraag bleek na analyse een investeringsproject te zijn en de ondernemer is geadviseerd om dit ook als zodanig ter financiering in te dienen. De mogelijkheden hiertoe zijn aan de ondernemer meegegeven.

Deze financieringen zijn gedaan uit de gerevolueerde middelen van het fonds. Ook zijn in genoemde periode 3 projecten succesvol afgesloten, waarbij de leningen volledig zijn terugbetaald. Één van deze projecten is vervroegd afgelost, vanwege interne vermogenstructuurveranderingen in het bedrijf.

In de verslagjaren zijn ook de activiteiten van het PUM verder ter hand genomen. In 2006 is slechts 1 project ter goedkeuring voorgelegd aan de beheerder. Deze is vanwege de goede bedrijfsresultaten van het bedrijf, waaruit bleek dat de kosten wel door de onderneming kon worden gedragen, niet gehonoreerd voor een gesubsidieerde financiering ten laste van het FTBPS. Deze missie is tenslotte ten laste van de normale pumreserveringen ten behoeve van Suriname uitgevoerd, waarbij het aanvragende bedrijf haar bijdrage heeft moeten doen.

In 2007 zijn 4 pum-missies ten laste van het FTBPS uitgevoerd. Het betroffen 2 bedrijven in de voedselverwerkende industrie, 1 in de houtverwerking en 1 in de chemische industrie. Onderstaand overzicht geeft meer informatie omtrent de projecten ten laste van het FTBPS.

Tabel 5: Goedgekeurde Projecten FTBPS gedurende 2006 en 2007

Sector	2006		2007	
	Aantal	Totaal bedrag (USD)	Aantal	Totaal bedrag (USD)
Fruitteelt (feasibility)	1	86.842,00		
Bloemen (trainingsproject voor 6 bedrijven)	1	8.879,00 (per bedrijf USD 1.480,00)		
Mijnbouw (feasibility)			1	11.813,72
Aquacultuur (feasibility)			1	34.629,00
PUM			4	pm
Totaal		USD 95.721,00		USD 46.442,72

Ter afsluiting van het eerste FTBPS project is door de beheerder aan de verdragspartners het voorstel gedaan om gezien de bestaande verplichtingen van het fonds aan met name het PUM (op basis van het lopend contract), de restant middelen bij de NIO (thans overgedragen aan het FMO) ad Euro 150.424,00 over te maken naar de FTBPS rekening van de beheerder.

Personalia

Ultimo 2007 telt de bank 7 personeelsleden, waarvan de bezetting als volgt is:

Direktie	1
Staf	4
Cao	2

In 2007 is Mw. L. Rozenblad na 12½ jaren trouwe dienst aan de bank met ontslag gegaan, vanwege vertrek naar het buitenland. De directie dankt Mw. Rozenblad voor haar krachten gegeven aan de bank en wenst haar heel veel succes toe in haar verdere carrière.

In de verslag jaren 2006 en 2007 is er geen verandering gekomen in de bezetting van de Raad van Commissarissen van het bedrijf.

In de RvC, benoemd in oktober 2001 heeft nog zitting de commissaris Mw. Mr. H. Djosetiko en hadden in de loop van de verslagperiode de overige raadsleden om uiteenlopende redenen zich uit de Raad teruggetrokken t.w.:

Dhr. A.K. Achaibersing	per 5 mei 2003,
Dhr. F.E. van der Jagt	per 31 mei 2003,
Dhr. Drs. I.E. Kortram	per 30 juni 2003,
Dhr. Drs. A. Lo Fo Wong	per 20 augustus 2003,
Mw. Mr. K. Baldew	per 1 juli 2004
en Mw. Drs. L. Kraag-Keteldijk	in augustus 2005 i.v.m. het aanvaarden van het ambt van minister

Ten tijde van de verslaglegging is ook bekend dat Mw. drs. Wonnice W. Boedhoe op voordracht van de grootaandeelhouder, per missieve van de Raad van Ministers, no. 819/RvM d.d 20 december 2007, ingaande 1 januari 2008 is benoemd tot directeur van de bank. Deze benoeming moet alsnog bekrachtigd worden door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Het Managementteam van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V.

H.M. Rodgers (Wvd Directeur)

Drs. W.W. Boedhoe (Hfd. Financiering)

Paramaribo, 31 mei 2008

Jaarrekening 2007

BALANS PER 31 DECEMBER 2007

Activa

	2007		2006	
	SRD	SRD	SRD	SRD
Liquide middelen	4.268		937	
Vorderingen op kredietinstellingen	2.805.302		2.736.985	
Vorderingen op klanten	2.893.548		437.122	
Participaties	2.000		2.000	
Materiële vaste activa	957.846		1.000.465	
Overige activa	4.036.976		3.837.411	
Overlopende activa	607.170		1.154.000	
		11.307.110		9.168.920

Passiva

Kortlopende schulden	149.728		170.851	
Toevertrouwde middelen	6.746.143		4.730.774	
Voorzieningen	545.431		507.173	
		7.441.302		5.408.798

Eigen vermogen

Geplaatst en gestort kapitaal	50.000		50.000	
Agioreserve	2.937.120		2.937.120	
Herwaarderingsreserve	782.544		806.652	
Algemene reservefonds	13.498		13.498	
Reservefonds zachte leningen	3.245		3.245	
Algemene reserve	(12.725)		361.319	
Resultaat boekjaar	92.126		(411.712)	
		3.865.808		3.760.122
Totaal		11.307.110		9.168.920

WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2007

	2007		2006	
	SRD	SRD	SRD	SRD
Interestbaten	240.025		126.493	
Interestlasten	(34.255)		(5.474)	
		205.770		121.019
Provisie		101.230		22.133
Resultaat uit financiële transacties		84.654		80.086
Overige bedrijfsopbrengsten		362.102		(14.948)
Som der bedrijfsopbrengsten		753.756		208.290
Personeelskosten	554.409		525.794	
Overige kosten	168.375		85.991	
Afschrijvingen	48.820		52.191	
Waardeverandering van vorderingen	(161.793)		(43.974)	
Som der bedrijfskosten		609.811		620.002
		143.945		(411.712)
Bijzondere baten en lasten		-		-
Resultaat voor belastingen		143.945		(411.712)
Belastingen		(51.819)		-
Resultaat winst resp. verlies		92.126		(411.712)

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2007

	2007		2006	
	SRD	SRD	SRD	SRD
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat		92.126		(411.712)
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	48.820		52.191	
- toename voorzieningen	51.819		160	
		100.639		52.351
Veranderingen werkkapitaal:				
- afname vorderingen	347.265		416.374	
- afname kortlopende schulden	(21.124)		(5.191)	
		326.141		411.183
		518.906		51.822
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
- investeringen in vaste activa	(6.701)		(12.538)	
- desinvesteringen materiële vaste active	500		-	
		(6.201)		(12.538)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
- toename langlopende vordering	2.456.426		(228.380)	
- toename langlopende schulden	2.015.369		522.658	
		(441.057)		294.278
Mutatie geldmiddelen		71.648		333.562
Stand liquide middelen begin boekjaar		2.737.922		2.404.360
Stand liquide middelen ultimo boekjaar		2.809.570		2.737.922

TOELICHTING ALGEMEEN

Activiteiten

De bank is een naamloze vennootschap waarbij de Ministerie van Financiën de belangrijkste aandeelhouder is. Het belangrijkste statutaire doel van de bank is het tot ontwikkeling brengen van de nationale industrie. De vennootschap streeft dit doel onder andere na middels het beschikbaarstellen van financieringsfaciliteiten. De statutaire zetel is gevestigd te Paramaribo.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstelling. Dat wil zeggen dat de toegepaste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op veronderstellingen van continuïteit van de onderneming. Omtrent de continuïteit bestaat gerede twijfel, maar duurzame voortzetting van de bedrijfsuitoefening is niet onmogelijk. Voorwaarde voor continuïteit is, onder de omstandigheden zoals die zich thans manifesteren, in de eerste plaats de voortzetting van de beheersfunctie van het Ifons eerste fase en het behoud van het revolverend karakter daarvan. Voor voortzetting van de activiteiten op langere termijn is evenwel groei noodzakelijk en dat zal alleen mogelijk zijn als de NOB zich kan ontwikkelen tot investeringsbank. Hiertoe is het nodig dat de belangrijkste aandeelhouder, de Minister van Financiën een beslissing neemt, waardoor de NOB het politieke draagvlak verwerft om nationaal en internationaal als zodanig te kunnen opereren. Bij het uitbrengen van deze jaarrekening, was de beslissing van de belangrijkste aandeelhouder omtrent de toekomst van NOB, nog niet expliciet genomen. Wel kan uit de hieronder beschreven actie van de groot aandeelhouder de genoemde continuïteitszorg worden afgezwakt.

In het kader van de continuïteitszorg is het van belang te vermelden dat de Raad van Ministers bij Missive d.d. 2 februari 2004 goedkeuring heeft gehecht aan het voorstel van de Minister van Financiën ter versterking van het eigen vermogen van de bank om de leningen van de Staat te converteren in aandelen. Inmiddels heeft de Minister van Financiën, vertegenwoordiger aandelen A van de bank, op 14 februari 2005 schriftelijk toestemming gegeven aan de waarnemend directeur van de bank voor het uitgeven van niet-geplaatste aandelen van de bank ten behoeve van het doen converteren van leningen van de Staat Suriname naar het geplaatste aandelen kapitaal van de bank. Het gaat met name om het saldo van de geldlening van Euro 3.176.462 (NLG 7 miljoen), verstrekt in het kader van de Nederlandse Hulp-allocatie aan Suriname (NHAS) en de middelen van de Centrale Bank van Suriname belegd, bij de bank in het kader van het Productie-Investeringsfonds (PIF) voor het bedrag van SRD 2.076.684,-.

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij in navolgende toelichting anders is vermeld. In de winst- en verliesrekening worden baten en lasten verantwoord welke gedurende het boekjaar uit de bedrijfsactiviteiten voortvloeien.

Bezittingen en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoersnotering van de Centrale Bank van Suriname voor vreemde valuta per balansdatum, tenzij in navolgende toelichting anders is vermeld. Transacties in vreemde valuta gedurende het boekjaar worden afgerekend tegen de koers op dat moment. Verschillen verband houdend met wijzigingen van wisselkoersen van vreemde valuta worden gedurende en ultimo het boekjaar als koersresultaat verwerkt in de resultatenrekening onder de post "Resultaat uit financiële transacties".

De gehanteerde koers voor USD per balansdatum bedraagt SRD 2,710 (2006: SRD 2,710). De gehanteerde koers voor Euro per balansdatum bedraagt SRD 3,97 (2006: SRD 3,559).

De grondslagen zijn consistent met de grondslagen die in het voorgaande jaar werden gehanteerd.

Grondslagen van waardering

Liquide middelen

Deze betreffen kategoeden en worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Vorderingen op kredietinstellingen

Deze post regardeert de direct en indirect opvraagbare tegoeden bij lokale en buitenlandse bankinstellingen, die tegen de nominale waarde worden gewaardeerd.

Vorderingen op klanten

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Wat betreft de vorderingen op kredietdebiteuren en overige debiteuren wordt, voor zover nodig, rekening gehouden met mogelijke oninbaarheid hiervan en worden onderhavige vorderingen post voor post voorzien.

Participaties

Participaties zijn deelnemingen in het risicodragend vermogen van industriële ondernemingen. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of zichtbare lagere intrinsieke waarde. Voor zover nodig wordt per participatie een voorziening vanwege onderkende risico gevormd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen actuele waarde op basis van periodieke taxatie wat betreft het onroerend goed. De overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Jaarlijks vindt op de actuele waarde en de verkrijgingsprijs vermindering plaats als gevolg van lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Bij de berekening van de afschrijvingen wordt in principe geen rekening gehouden met restwaarde van de onderhavige activa.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn vermeld in het verloopoverzicht van de materiële vaste activa.

Overige activa en overlopende activa

Deze activa betreffen mutaties die niet onder de posten "vorderingen op kredietinstellingen" en "vorderingen op klanten" vallen respectievelijk mutaties inzake overlopende baten die aan het boekjaar kunnen worden toegerekend.

Kortlopende schulden

Deze obligo's betreffen verplichtingen met een looptijd van in principe korter dan een jaar, alsook overlopende passiva en worden tegen de nominale waarde opgenomen. De inkomstenbelasting betreft de verplichting over de fiscale winst, waarbij rekening wordt gehouden met eventueel commercieel en fiscaal afwijkende waarderingsgrondslagen.

Toevertrouwde middelen

De toevertrouwde middelen betreffen enerzijds ontwikkelingsfondsen dan wel leningen en anderzijds fondsen in beheer, die tegen nominale waarde worden gewaardeerd.

Voorziening voor belastingverplichtingen

De voorziening voor latente belastingverlichtingen wordt gevormd vanwege afwijkingen tussen de commerciële en fiscale waardering van posten van de balans en winst- en verliesrekening, rekening houdende met het in het boekjaar geldend belastingtarief. Deze afwijkingen impliceren een verschil tussen de commerciële en de fiscale afschrijvingen. Naarmate er afschrijvingen plaatsvinden wordt de afwijking in waardering minder ingevolge waarvan een evenredig deel van de voorziening vrijvalt ten gunste van het eigen vermogen.

Eigen vermogen

De herwaarderingsreserve betreft de herwaardering van het kantoorpand en -terreinen rekeninghoudende met een voorziening voor latente belastingverplichtingen. Jaarlijks wordt als gevolg van de afschrijving over het kantoorgebouw en de opstallen een deel van de herwaarderingsreserve gerealiseerd.

Het "Reservefonds voor zachte leningen" is een statutaire bestemmingsreserve beschreven in artikel 20:3 van de statuten, zoals opgenomen onder Overige gegevens. Dotatie aan dit fonds kan geschieden voor vijftientig procent uit de nettowinst na aftrek van verrekenbare verliezen uit voorgaande jaren en na toevoeging aan het algemene reservefonds.

Grondslagen van resultaatbepaling

Bedrijfsopbrengsten

Onder bedrijfsopbrengsten worden verstaan, opbrengsten uit vastgelegde middelen in de vorm van ontvangen interestbaten uit hoofde van verstrekte kredieten, beleggingen en banktegoeden. Voorts ook opbrengsten uit verdiende beheersvergoedingen en provisies en andere aan derden doorberekende kosten uit hoofde van bedrijfsactiviteiten.

Op de opbrengsten worden de interestlasten uit hoofde van aangetrokken middelen en fondsen en andere daarmee gepaard gaande lasten in mindering gebracht. De rente-opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarop die verdiend zijn. De baten worden verantwoord in het jaar waarop die betrekking hebben.

Bedrijfslasten

Deze betreffen kosten die met inachtneming van de hiervoor reeds genoemde grondslagen van waardering worden bepaald en toegerekend aan het boekjaar waarop die betrekking hebben. De lasten worden evenzo verantwoord in het jaar waarop die betrekking hebben.

Onder de bedrijfslasten is inbegrepen een post "waardeverandering van vordering", welke de kosten van voorziening op oninbare vordering betreft. Deze voorzieningskosten betreffen de kosten van de specifieke voorziening voor risico van oninbaarheid.

Inkomstenbelasting

In de winst- en verliesrekening wordt de commerciële belastinglast verantwoord op basis van het geldend belastingtarief in het boekjaar. Belastingverschillen wegens fiscaal tijdelijke afwijkende behandeling van posten van de jaarrekening worden ten gunste of ten laste gebracht van de post "voorziening voor latente belastingverplichtingen".

TOELICHTING OP DE BALANS

Vorderingen op kredietinstellingen

Deze post betreft de direct opvraagbare tegoeden, waarbij de tegoeden in vreemde valuta zijn gewaardeerd tegen de wisselkoersnotering van de Centrale Bank van Suriname per 31 december 2007.

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Direct opeisbare tegoeden binnenland	2.805.302	2.519.939
Direct opeisbare tegoeden buitenland	-	217.046
Totaal	<u>2.805.302</u>	<u>2.736.985</u>

Vorderingen op klanten

De vorderingen op klanten zijn tegen nominale waarde verantwoord. Wat betreft de vorderingen op kredietdebiteuren en overige vorderingen is rekening gehouden met mogelijke oninbaarheid.

De post is als volgt samengesteld :

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Kredietdebiteuren	4.398.431	2.103.798
Voorziening vorderingen	(1.504.281)	(1.666.074)
Tussentelling (i.v.m. aansluiting Aanvullende gegevens en specificatie)	2.894.149	437.724
Overige debiteurensaldi	(602)	(602)
Totaal	<u>2.893.548</u>	<u>437.122</u>

Een specificatie van de kredietdebiteuren naar fonds en naar performance is in de "Aanvullende gegevens en specificaties" op pagina 34 van dit rapport opgenomen.

Er zijn specifieke voorzieningen gevormd die post voor post zijn bepaald. De mutaties in de "voorziening dubieuze kredietdebiteuren" worden in de resultatenrekening verwerkt onder de post "waardeverandering van vorderingen".

De mutaties in de post "voorziening rentevordering" loopt niet via de resultatenrekening. De rentevorderingen van een aantal kredietdebiteuren met volledig geïnfecteerde kredietsaldi, worden niet als rentebaten verantwoord, maar volledig voorzien.

Participaties

Participaties zijn deelnemingen in het risicodragend vermogen van industriële ondernemingen. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of tegen zichtbare lagere intrinsieke waarde.

Materiële vaste activa

De post is als volgt samengesteld :

	2007	2006
	SRD	SRD
Historische aanschafwaarde	203.015	242.056
Herwaardering	1.713.326	1.713.326
Commerciële aanschafwaarde	1.916.341	1.955.382
Cumulatieve afschrijvingen	(958.495)	(954.917)
Totaal	957.846	1.000.465

Voor een nadere toelichting op de materiële vaste activa wordt verwezen naar het verloopoverzicht op pagina 35, zoals dat is opgenomen onder 'Aanvullende gegevens en specificaties'.

De getaxeerde commerciële waarde van het onroerend goed bedraagt USD 652.000, waarbij de terrein- en gebouwwaarde respectievelijk USD 188.000 en USD 464.000 (bruto) bedragen. De externe taxatie heeft op 15 september 2000 plaatsgevonden.

Overige activa

De post is als volgt samengesteld :

	2007	2006
	SRD	SRD
Vordering op de Staat Suriname	4.002.554	3.825.213
Rekening courant verhouding met Ifons	8.645	-
Nog te ontvangen cq af te dragen bedragen Ifons	4.065	-
Overige vorderingen	21.712	12.198
Totaal	4.036.976	3.837.411

De post "vordering op de Staat Suriname" heeft een voorwaardelijke karakter en betreft een door haar per 1996 van de bank overgenomen restant schuld aan de Europese Unie in ruil voor aandelen van de bank.

De Staat verricht de aflossingen op deze schuld. Indien de Staat de overgenomen schuld niet nakomt, moet de bank alsnog aan de aflossingsverplichting voldoen. In dat geval ontstaat een direct opeisbare vordering op de Staat.

De Staat heeft in het boekjaar Euro 66.600 afgelost. De restant schuld bedraagt ultimo 2007 Euro 1.008.200,=.

Overlopende activa

De post is als volgt samengesteld :

	2007	2006
	SRD	SRD
Beheersvergoeding Ifons	510.117	1.072.947
Beheersvergoeding FTBP	36.493	18.338
Beheersvergoeding ad-hoc	47.001	41.631
Overige posten	13.559	21.084
Totaal	607.170	1.154.000

De beheersvergoedingen luiden in vreemde valuta en zijn op balansdatum omgerekend tegen de koers van de Centrale Bank van Suriname ultimo het boekjaar.

Kortlopende schulden

De post is als volgt samengesteld :

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
De post is als volgt samengesteld :		
RC FTBP	(270)	4.671
Loonbelasting en AOV	-	34.379
RC Republiek Suriname	10.329	10.329
Personeelskosten	62.328	67.084
Te betalen interest	42.150	27.147
Accountantskosten	26.341	17.561
Overige	8.849	10.682
Inkomstenbelasting	-	(1.002)
Totaal	<u>149.728</u>	<u>170.851</u>

Onder deze post zijn opgenomen rekeningcourant verhoudingen, reserveringen inzake de nog te betalen verplichtingen over het verslagjaar alsook overlopende kosten.

Toevertrouwde middelen

De toevertrouwde middelen betreffen enerzijds ontwikkelingsfondsen dan wel leningen en anderzijds fondsen in beheer, die tegen de nominale waarde worden gewaardeerd. De leningen betreffen langlopende schulden door de Staat Suriname, het IFONS en de Europese Investeringsbank, al dan niet tegen interest verstrekt aan de bank.

De post is als volgt samengesteld :

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
De post is als volgt samengesteld :		
Leningen Republiek Suriname	4.039.893	3.862.552
Lening Watersnood Binnenland	2.035.337	266.316
Lening European Investment Bank	98	98
Tussentelling (i.v.m. aansluiting Aanvullende gegevens en specificaties)	6.075.328	4.128.966
Fondsen in beheer	4.257	4.257
Voorschot Ifons	666.558	597.551
Totaal	<u>6.746.143</u>	<u>4.730.774</u>

Voor een nadere toelichting op de toevertrouwde middelen wordt verwezen naar het verloopoverzicht op pagina 37, zoals dat is opgenomen onder “Aanvullende gegevens en specificaties”.

Toevertrouwde middelen: Fondsen in beheer

De post is als volgt samengesteld :

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
De post is als volgt samengesteld :		
Solvabiliteitsfonds	321	321
Participatiefonds	3.912	3.912
Stichting garantiefonds	24	24
Totaal	<u>4.257</u>	<u>4.257</u>

De post betreft saldi van drie fondsen ten behoeve van welke de bank het beheer voert en/of secretariële diensten verricht. Het beheer over deze fondsen wordt geruime tijd niet meer gevoerd. Er zijn geen mutaties in het boekjaar geweest. Bij het opmaken van deze jaarrekening (februari 2008) zijn er geen mutaties geweest.

Toevertrouwde middelen: Voorschot Ifons

Dit betreft een voorschot van Euro 167.899 (NF 370.000) aan de bank en heeft betrekking op een vergoeding voor het opstarten van het beheer van het Ifons. Oorspronkelijk is door het Ministerie van "PLOS" een bedrag van Euro 226.899 (NF 500.000) toegezegd.

Voorzieningen

De post is als volgt samengesteld :

	Stand	Dotaties	Onttrek-	Stand
	1 jan.		kingen/ vrijval	31 dec.
	SRD	SRD	SRD	SRD
Voorziening verplichtingen uit geschillen	43.414	-	-	43.414
Belastinglatentie kantoorgebouw	167.166	-	(13.561)	153.605
Bel.latentie ongerealiseerde koersverschil,	296.593	51.819	-	348.412
Totaal	<u>507.173</u>	<u>51.819</u>	<u>(13.561)</u>	<u>545.431</u>

De voormalige accountant van de bank heeft ultimo 2006 declaraties omtrent werkzaamheden met betrekking tot de boekjaren 1997 tot en met 2001 opgestuurd. Hiervan wordt voor ongeveer USD 16.020 door de bank betwist.

De vrijval van de belastinglatentie per boekjaar wordt gerealiseerd vanwege tijdelijke verschillen tussen fiscale en commerciële waardeverschillen, met name door afschrijving op het kantoorgebouw. De vrijval is ten gunste van de algemene reserve verwerkt.

De ongerealiseerde koersverschillen worden fiscaal als koersverschillenreserve verantwoord. Commercieel zijn deze koersverschillen in het resultaat verantwoord. De hierover ontstane belastinglatentie is SRD 348.412,=.

Vanwege onzekere perspectieven voor het realiseren van positieve resultaten in de nabije toekomst, is geen rekening gehouden met actieve belastinglatentie uit hoofde van fiscaal compensabele verliezen, waarvan het saldo ultimo 2007 SRD 622.798,= bedraagt.

Eigen vermogen

	<u>Stand</u> <u>1 jan.</u>	<u>Bij</u> <u>mutaties</u>	<u>Af</u> <u>mutaties</u>	<u>Stand</u> <u>31 dec.</u>
	<u>SRD</u>	<u>SRD</u>	<u>SRD</u>	<u>SRD</u>
Kapitaal	50.000	-	-	50.000
Herwaarderingsreserve	806.652	-	24.108	782.544
Algemene reservefonds	13.498	-	-	13.498
Reservefonds zachte leningen	3.245	-	-	3.245
Agioreserve	2.937.120	-	-	2.937.120
Algemene reserve	(50.394)	37.669	-	(12.725)
Resultaat 2007	-	92.126	-	92.126
Totaal	<u>3.760.122</u>	<u>129.795</u>	<u>24.108</u>	<u>3.865.809</u>

Het maatschappelijk aandelenkapitaal SRD 50.000 bestaat uit 25.500 gewone aandelen A en 24.500 zes procent cumulatief preferente aandelen B van elk nominaal SRD 1. Het maatschappelijk aandelenkapitaal is volledig geplaatst en volgestort.

Onder agioreserve is opgenomen het bedrag van de geconverteerde leningen dat hoger ligt dan het nominaal bedrag van de uitgegeven aandelen.

De herwaarderingsreserve betreft de herwaarderingsreserve van het kantoorgebouw, de opstallen en van het terrein. De herwaarderingsreserve van het kantoorgebouw en opstallen is verantwoord onder aftrek van een voorziening voor latente belastingverplichtingen. Over het waarderingsverschil van het terrein wordt geen belastinglatentie gevormd. De realisatie (vrijval) van de herwaarderingsreserve en van de latente belastingverplichtingen, als gevolg van afschrijvingen, zijn in de Algemene reserve verwerkt.

TOELICHTING WINST- EN VERLIESREKENING

Bedrijfsopbrengsten

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
<u>Rentebaten:</u>		
- Interestbaten kredietdebiteuren watersnood binnenland	74.366	5.029
- Interestbaten overige kredietdebiteuren	74.478	50.218
- Interestbaten banken en beleggingen	91.181	71.246
	240.025	126.493
<u>Interestlasten en provisies:</u>		
- Interestlasten leningen Republiek Suriname	(2.304)	(2.212)
- Interestlasten IDB	(143)	(143)
- Interestlasten Watersnood Binnenland	(30.699)	(2.110)
- Provisies leningen en debetrente	(1.109)	(1.009)
	(34.255)	(5.474)
Saldo interestbaten	205.770	121.019
Provisies inzake kredieten	101.230	22.133
Resultaat financiële transacties	84.654	80.086
Beheersvergoedingen FTBP	17.472	18.422
Beheersvergoedingen IFONS	215.204	(141.444)
Beheersvergoedingen Ad - hoc	47.001	41.631
Overige	82.424	66.443
Netto-opbrengsten	753.756	208.290

Ten aanzien van de "Beheersvergoeding IFONS" kan worden opgemerkt dat in 2006 er een wijziging heeft plaatsgevonden met betrekking tot het uitkeren van beheersvergoeding voor de aanbrenge banken bij het Ifons. Er is hierdoor in het boekjaar 2006 SRD 385.500 aan beheersvergoeding afgeboekt die betrekking had op de jaren 1997 tot en met 2005 geactiveerde bedragen.

Personeelskosten

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Lonen en salarissen	475.540	459.962
Sociale lasten	72.343	58.978
Overige personeelskosten	6.526	6.853
	554.409	525.794

Bij de bank waren in 2007, 7 werknemers in dienst (2006: 8 werknemers).

Overige kosten

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Huisvestingskosten	22.150	28.536
Beveiligingskosten	13.622	1.004
Accountantskosten	13.171	13.171
Transportkosten	12.170	8.927
Diensten derden	35.841	3.858
Porti en telefoonkosten	9.840	7.916
Kantoorkosten	7.203	10.141
Reis en verblijfkosten	220	-
Representatiekosten	4.797	3.949
Vergoedingen Raad van Commissarissen	840	840
Reclame en advertentiekosten	46.118	12
Algemene kosten	2.404	7.637
	<u>168.375</u>	<u>85.991</u>

Afschrijvingen

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Kantoorpand	37.723	37.723
Transportmiddelen	-	-
Inventaris en inrichting	11.097	14.468
Totaal	<u>48.820</u>	<u>52.191</u>

Waardeverandering van vorderingen

Waar nodig wordt een per post bepaalde voorziening getroffen tegen het risico van oninbaarheid van kredietdebiteuren. Onder deze post is in het boekjaar onder andere opgenomen de vrijval van enkele specifiek getroffen voorzieningen voor oninbare kredietdebiteuren.

TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT

Algemene grondslagen

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen (vorderingen op kredietinstellingen). Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

	SRD	SRD
Liquide middelen per 31 december 2006	937	
Vorderingen op kredietinstellingen per 31 december 2006	<u>2.736.985</u>	
Geldmiddelen per 31 december 2006		2.737.922
Liquide middelen per 31 december 2007	4.268	
Vorderingen op kredietinstellingen per 31 december 2007	<u>2.805.302</u>	
Geldmiddelen per 31 december 2007		<u>2.809.570</u>
Balansmutatie geldmiddelen 2007		<u><u>71.647</u></u>

Aanvullende gegevens en specificaties

1. Specificatie kredietdebiteuren naar fonds en naar performance:

	2007				2006			
	<u>NOB/WB</u>	<u>NHAS</u>	<u>PIF</u>	<u>Totaal</u>	<u>NOB/WB</u>	<u>NHAS</u>	<u>PIF</u>	<u>Totaal</u>
<i>Debiteuren</i>								
Niet geïnfecteerde kredietdebiteuren	2.635.571	-	-	2.635.571	275.178	-	-	275.178
Geïnfecteerde kredietdebiteuren	-	174.749	129.259	304.008	-	236.039	133.729	369.768
Dubieuze kredietdebiteuren	198.485	1.260.367	-	1.458.852	198.485	1.260.367	-	1.458.852
Nominale waarde vorderingen	2.834.056	1.435.116	129.259	4.398.431	473.663	1.496.406	133.729	2.103.798
Voorzieningen:								
Niet geïnfecteerde kredietdebiteuren	-	-	-	-	-	-	-	-
Geïnfecteerde kredietdebiteuren	-	45.429	-	45.429	-	107.026	100.196	207.222
Dubieuze kredietdebiteuren	198.485	1.260.367	-	1.458.852	198.485	1.260.367	-	1.458.852
Voorziening kredietdebiteuren	198.485	1.305.796	-	1.504.281	198.485	1.367.393	100.196	1.666.074
Netto saldo kredietdebiteuren	2.635.571	129.320	129.259	2.894.149	275.178	129.013	33.533	437.724

2. Specificatie materiële vaste activa

	Materiële vaste activa				Subtotaal	Subtotaal
	Terrein	Gebouw	Transport- middelen	Inventaris & Inrichting	2007	2006
Afschrijvingspercentages	0.0%	3.0%	33,3%	20,0%-33,3%		
Aanschaf-/vervangingswaarde						
Historische aanschafwaarde	12	1.800	67.940	133.263	203.015	242.056
Herwaardering	509.468	1.203.858	-	-	1.713.326	1.713.326
Commerciële aanschafwaarde	509.480	1.205.658	67.940	133.263	1.916.341	1.955.382
Afschrijving boekjaar:						
Historische cumulatieve afschrijving	-	951	67.440	112.927	181.319	215.409
Cummulatieve afschrijving herwaardering	-	777.177	-	-	777.177	739.508
Commercieel cumulatieve afschrijving	-	778.128	67.440	112.927	958.496	954.917
Stand 31 december :						
Boekwaarde historisch	12	849	500	20.335	21.696	26.647
Boekwaarde herwaardering	509.468	426.681	-	-	936.149	973.818
Boekwaarde commercieel	509.480	427.530	500	20.335	957.846	1.000.465

3. Specificatie materiële vaste activa

	Materiële vaste activa					Subtotaal 2006
	Terrein	Gebouw	Transport- middelen	Inventaris & Inrichting	Subtotaal 2007	
Aanschafwaarde 1 januari	12	1.800	111.981	128.263	242.056	229.518
In- en desinvesteringen	-	-	(44.041)	5.000	(39.041)	12.538
Aanschafwaarde 31 december	12	1.800	67.940	133.263	203.015	242.056
Cumulatieve afschrijving 1 januari	-	897	110.981	103.531	215.409	200.887
Afschrijving boekjaar	-	54	(43.541)	9.396	(34.091)	14.522
Cumulatieve afschrijving 31 december	-	951	67.440	112.927	181.318	215.409
Herwaardering 1 januari	509.468	1.203.858	-	-	1.713.326	1.709.590
Herwaardering boekjaar	-	-	-	-	-	3.736
Herwaardering 31 december	509.468	1.203.858	-	-	1.713.326	1.713.326
Cumulatieve afschrijving herw.1 januari	-	739.508	-	-	739.508	701.839
Afschrijving herwaardering boekjaar	-	37.669	-	-	37.669	37.669
Cumulatieve afschrijving herwaardering 31 december	-	777.177	-	-	777.177	739.508
Boekwaarde 31 december	509.480	427.530	500	20.336	957.846	1.000.465

4. Specificatie toevertrouwde middelen

Lening	Datum	Soort lening storting	Valuta	Oor- spronkelijk bedrag (*1000)	Opgenomen bedrag	Totale looptijd	Rente- percentage	Restschuld in SRD 31 december 2006	Aflossing 2007	Her- waardering 2007	Opgenomen 2007	Restschuld in SRD 31 december 2007	Te betalen interest 2007
Rep.Sur.	30-03-82	MOP	SRG	12.800	9.100	10 jaar	4	9.100	-	-	-	9.100	4.732
Rep.Sur.	30-03-82	MOP	SRG	1.900	1.900	25 jaar	-	1.900	-	-	-	1.900	-
Rep.Sur.	18-03-86	IDB	SRG	10.514	9.344	15 jaar	3,5	4.087	-	-	-	4.087	1.718
Rep.Sur.	11-09-86	IDB	SRG	7.200	3.464	15 jaar	-	2.252	-	-	-	2.252	-
Rep.Sur.	28-12-87	Para Industrie	SRG	20.000	20.000	11 jaar	5	20.000	-	-	-	20.000	20.745
Rep.Sur.	09-09-81	EEG	Ecu	2.000	2.000	40 jaar	1	3.825.213	(250.306)	427.647	-	4.002.554	-
EIB	19-12-89	EIB	Ecu	3.000	3.000	15 jaar	2	98	-	-	-	98	289
IFONS	30-11-06	WB	Euro	2.000.000	512.679	15 jaar	2½	266.316	-	111.178	1.657.843	2.035.337	14.666
								4.128.966	(250.306)	538.825	1.657.843	6.075.328	42.150

5. Specifieke informatie omtrent de toevertrouwde middelen.

Meerjaren Ontwikkelingsprogramma (MOP)

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Saldo per 1 januari	9.100	9.100
Aflossingen	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u>9.100</u>	<u>9.100</u>

Deze lening aan de bank betreft een kredietverlening door de Republiek Suriname voor SRD 12.800,=, getekend d.d. 19 maart 1982. Er is SRD 9.100,= getrokken uit deze lening. Een interestpercentage van 4% wordt in rekening gebracht over het saldo van de uitstaande leensom en de lening dient afgelost te worden in 10 halfjaarlijkse termijnen van SRD 1.280,= ingaande 1 oktober 1987. In het boekjaar zijn er geen aflossingen geweest. De verschuldigde interest is opgenomen onder de kortlopende verplichtingen. De looptijd van deze lening is verstreken. Bij het opmaken van deze jaarrekening (februari 2008) zijn er geen aflossingen verricht.

Meerjaren Ontwikkelingsprogramma (MOP)

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Saldo per 1 januari	1.900	1.900
Aflossingen	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u>1.900</u>	<u>1.900</u>

Deze lening aan de bank betreft een kredietverlening door de Republiek Suriname voor SRD 1.900,=, getekend d.d. 19 maart 1982. De lening is renteloos en dient afgelost te worden in 40 halfjaarlijkse termijnen van SRD 47,50 ingaande 1 oktober 1987. De looptijd van deze lening is verstreken. Bij het opmaken van deze jaarrekening (februari 2008) zijn er geen aflossingen verricht.

Inter-Developmentbank (IDB)

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Saldo per 1 januari	4.087	4.087
Aflossingen	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u>4.087</u>	<u>4.087</u>

Deze lening aan de bank betreft een krediet verleend door de Inter-Developmentbank door tussenkomst van de Republiek Suriname met een plafond van SRD 10.513,80. Er is SRD

9.344,= getrokken uit deze lening. De overeenkomst is getekend op 18 maart 1986 tussen de Republiek Suriname en de bank (NOB). Een interestpercentage van 3,5% wordt in rekening gebracht over het saldo uitstaand leensom en de lening dient afgelost te worden in 22 halfjaarlijkse termijnen van SRD 447,90 ingaande 12 augustus 1990. In het boekjaar zijn er geen aflossingen geweest. De verschuldigde interest is opgenomen onder de kortlopende verplichtingen. De looptijd van deze lening is inmiddels verstreken. Bij het opmaken van deze jaarrekening (februari 2008) zijn er geen aflossingen verricht.

Inter-Developmentbank (IDB)

	<u>2006</u>	<u>2005</u>
	SRD	SRD
Saldo per 1 januari	2.252	2.252
Aflossingen	-	-
Saldo per 31 december	<u>2.252</u>	<u>2.252</u>

Deze lening aan de bank betreft een krediet verleend door de Inter-Developmentbank door tussenkomst van de Republiek Suriname met een plafond van SRD 7.200,=. Er is SRD 3.464,= getrokken van deze lening. De overeenkomst is getekend op 11 september 1986. De lening is renteloos en dient afgelost te worden in 20 halfjaarlijkse termijnen van SRD 360,= ingaande 12 augustus 1991. In het boekjaar zijn er geen aflossingen geweest. De looptijd van deze lening is inmiddels verstreken.

Para Industrie

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
	SRD	SRD
Saldo per 1 januari	20.000	20.000
Aflossingen	-	-
Saldo per 31 december	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>

Deze lening aan de bank betreft een kredietverlening door de Republiek Suriname voor SRD 20.000,= met een interestpercentage van 5% per jaar, getekend d.d. 28 december 1987 ten behoeve van kredietverstrekking aan Para Industrie. Interest is 5% per jaar berekend over gestaffelde saldi van de opgenomen bedragen. De looptijd is 11 jaar en 2 jaar na opname van de eerste tranche dient de lening in 108 maandelijkse annuïteiten afgelost te worden. In het boekjaar zijn er geen aflossingen op de lening geweest. De verschuldigde interest is opgenomen onder de kortlopende verplichtingen. De looptijd van deze lening is verstreken. Bij het opmaken van deze jaarrekening (februari 2008) zijn er geen aflossingen verricht.

Lening EEG

	<u>2007</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2006</u>
	Euro	SRD	Euro	SRD
Saldo per 1 januari	1.074.800	3.825.213	1.141.063	3.632.002
Aflossingen	(66.600)	(250.306)	(66.263)	(235.828)
Herwaarderingen	-	427.647	-	429.040
Saldo 31 december	1.008.200	4.002.554	1.074.800	3.825.213

Deze lening aan de bank betreft een kredietverlening door de Europese Unie voor Ecu 2.000.000 getekend d.d. 9 september 1981. De Staat Suriname die garant stond voor naleving van de overeenkomst, heeft met goedkeuring van de Europese Unie de restant schuld ad Ecu 1.737.000, per 4 september 1996 overgenomen tegen inwisseling van 3.379 gewone aandelen A van de bank.

De bank blijft verantwoordelijk voor de terugbetaling van deze lening. Derhalve is de lening (schuld) aan de Europese Unie gehandhaafd en is tevens voor hetzelfde bedrag een vordering op de Staat opgenomen onder de post "Overige activa". Herwaardering van in vreemde valuta luidende schuld en vordering vindt tegelijkertijd plaats zonder dat koersresultaten worden verantwoord. Het aflossingsschema en de afschriften verkregen van de Europese Unie luiden in Euro. De Staat Suriname verricht de aflossingen.

Europese Investeringsbank (EIB)

	<u>2007</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2006</u>
	Euro	SRD	Euro	SRD
Saldo per 1 januari	45.201	98	45.201	98
Aflossingen	-	-	-	-
Herwaarderingen	-	-	-	-
Saldo 31 december	45.201	98	45.201	98

Deze lening aan de bank betreft een kredietverlening door de European Investmentbank voor Ecu 3.000.000 met een interest van 2% per jaar, getekend d.d. 19 december 1989. De aflossingen dienen te geschieden in 10 jaarlijkse termijnen ingaande 15 december 1995 op basis van percentages van de leensom. De eerste 5 jaar is aflossingsvrij.

De afschriften verkregen van de EIB luiden in Euro. De conversie koers van de Euro naar SRD is voor deze lening contractueel vastgesteld op 0,00217 (afgerond). Derhalve vindt geen herwaardering van de in vreemde valuta luidende lening plaats.

Watersnood Binnenland (WB)

	<u>2007</u>	<u>2007</u>	2006	2006
	Euro	SRD	Euro	SRD
Saldo per 1 januari	74,829	266,316	-	-
Toevoegingen	437,851	1,657,843	74,829	258,837
Aflossingen	-	-	-	-
Herwaarderingen	-	111,178	-	7,479
Saldo 31 december	<u>512,679</u>	<u>2,035,337</u>	<u>74,829</u>	<u>266,316</u>

Deze lening aan de bank betreft een kredietverlening, getekend d.d. 30 november 2006, verstrekt door het Ifons waarbij Euro 2.000.000,- is gereserveerd. Ultimo juli 2007 wordt het leenbedrag definitief vastgesteld. De Staat stelt zich garant voor Euro 1.000.000,-. Het interestpercentage is 2,5% op basis van de leensom per jaar. De einddatum van het krediet is vastgesteld op ultimo juli 2024. De aflossingen dienen te geschieden ingaande augustus 2009 in 180 maandelijkse termijnen. De eerste 2 jaar is aflossingsvrij.

FISCALE BALANS PER 31 DECEMBER 2007

Activa

	2007		2006	
	SRD	SRD	SRD	SRD
Liquide middelen	4.269		937	
Vorderingen op kredietinstellingen	2.805.301		2.736.985	
Vorderingen op klanten	2.893.547		437.123	
Participaties	2.000		2.000	
Materiële vaste activa	21.696		26.647	
Overige activa	4.036.976		3.837.411	
Overlopende activa	607.170		1.154.000	
		10.370.959		8.195.103

Passiva

Kortlopende schulden	149.725		170.849	
Toevertrouwde middelen	6.746.143		4.730.775	
Voorzieningen	1.094.026		1.009.372	
		7.989.894		5.910.996

Eigen vermogen

Geplaatst en gestort kapitaal	50.000		50.000	
Agioreserve	2.937.120		2.937.120	
Algemene reservefonds	13.498		13.498	
Reservefonds zachte leningen	3.245		3.245	
Te verrekenen verliezen	(719.757)		(265.628)	
Resultaat boekjaar	96.959		(454.129)	
		2.381.065		2.284.106

Totaal

	10.370.959	8.195.102
--	-------------------	------------------

FISCALE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2007

	2007		2006	
	SRD	SRD	SRD	SRD
Interestbaten	240.024		126.494	
Interestlasten	(34.255)		(5.474)	
		205.769		121.020
Provisie		101.230		22.133
Overige bedrijfsopbrengsten		362.102		(14.948)
Som der bedrijfsopbrengsten		669.100		128.205
Personeelskosten	554.409		525.794	
Overige kosten	168.376		85.991	
Afschrijvingen	11.149		14.522	
Waardeverandering van vorderingen	(161.793)		(43.973)	
Som der bedrijfskosten		572.141		582.334
		96.959		(454.129)
Bijzondere baten en lasten		-		-
Resultaat voor belastingen		96.959		(454.129)
Belastingen		-		-
Resultaat		96.959		(454.129)

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire winstbestemming

Artikel 20 van de statuten van de bank schrijft de volgende winstbestemming van het resultaat over een boekjaar voor:

Lid 1: "Wanneer de winst- en verliesrekening over enig jaar een winstsaldo aanwijst, wordt dit in de eerste plaats aangewend tot dekking van nog niet gedekte verliessaldi van vorige jaren.

Lid 2: "Van de winst, welke niet oveenkomstig het voorgaande lid behoeft te worden besteed, wordt telkenjare minstens vijftwintig procent gestort in een Algemene Reservefonds, totdat dit fonds het bedrag gelijk aan vijftwintig procent van het geplaatste kapitaal belooft.

Lid 3: "Jaarlijks kan de vennootschap minstens vijftwintig procent van de winst, welk niet overeenkomstig het lid 1 behoeft te worden besteed, ter beschikking stellen van een op te richten stichting of andere instelling, die voor experimentele doeleinde op het gebied van industrie zachte leningen kan verstrekken. Het ter beschikking te stellen bedrag wordt, op voorstel van de directie, door de algemene vergadering van aandeelhouders vastgesteld.

Lid 4: "Over de bestemming van de rest van het winstsaldo wordt door de algemene vergadering van aandeelhouders beslist."

Resultaatbestemming 2007

De winst over het boekjaar 2007 is toegevoegd aan het eigen vermogen.

Vaststelling jaarrekeningen voorgaande boekjaren

De jaarrekeningen 1999 tot en met 2006 dienen nog vastgesteld te worden door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Directie verslagjaar

H. M. Rodgers (wnd directeur)

Samenstelling Raad van Commissarissen verslagjaar

H. Djosetiko (Commissaris)

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben opdracht gekregen de in dit financieel verslag opgenomen jaarrekening 2007 van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. gevestigd te Paramaribo, bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de winst- en verliesrekening over 2007 met de toelichting te controleren.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Om de reden vermeld in de paragraaf “Onderbouwing van de oordeelonthouding”, hebben wij echter geen controle-informatie kunnen verkrijgen die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onderbouwing van de oordeelonthouding

Er zijn omstandigheden die gereede twijfel hebben doen ontstaan omtrent de mogelijkheid tot duurzame voortzetting van de bedrijfsactiviteiten. De condities ter handhaving van de continuïteit zijn bekend, maar er bestaat nog onzekerheid over het plaatsvinden daarvan. Hierdoor kan niet de vereiste zekerheid worden verkregen over de juistheid van de waardering van de in de balans opgenomen posten.

Oordeelonthouding

Gezien het belang van hetgeen is vermeld in de paragraaf “Onderbouwing van de oordeelonthouding” hebben wij geen controle-informatie kunnen verkrijgen die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Dientengevolge geven wij geen oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. Ons onderzoek heeft geen tekortkomingen in deze jaarrekening aan het licht gebracht.

Paramaribo, 31 mei 2008

Sheoratan Registeraccountants N.V.

Namens deze

Drs W.S.A. Sheoratan RA